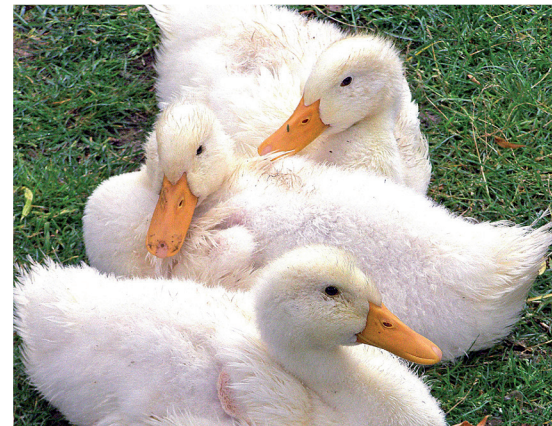


# A mezőgazdaság szerepe a nemzetgazdaságban, 2018



## Tartalom

Összefoglalás .....	3
1. Nemzetközi kitekintés .....	4
2. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar helye a nemzetgazdaságban .....	6
3. A földhasználat és a növénytermesztés főbb jellemzői .....	15
4. Az állattenyésztés főbb jellemzői .....	19
5. Területi folyamatok.....	21

Jelmagyarázat

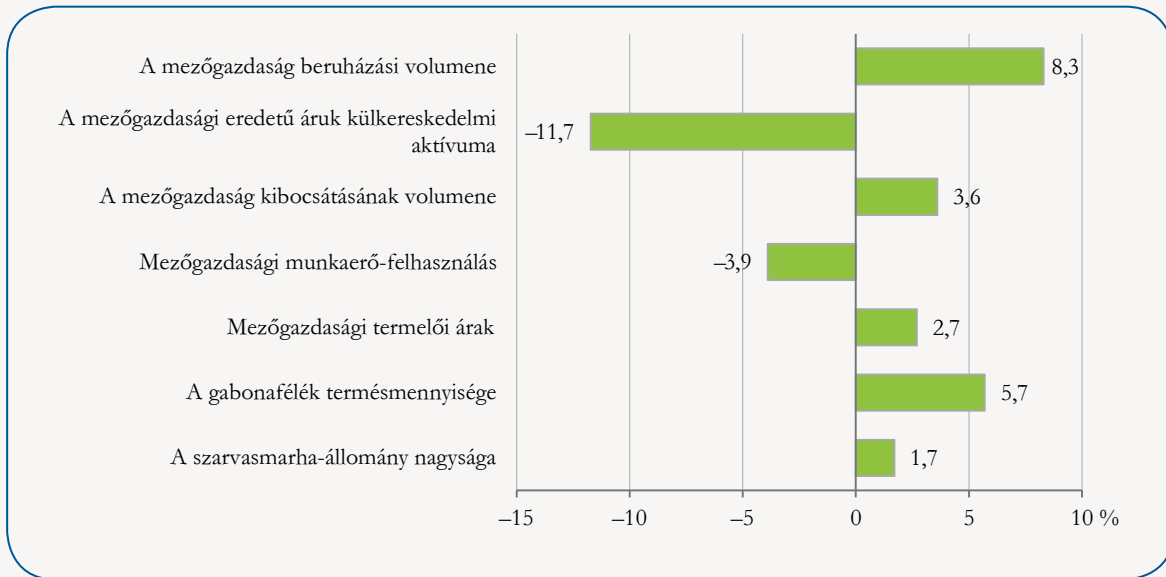
Elérhetőségek

## Összefoglalás

- 2018-ban az Európai Unió mezőgazdasági kibocsátásának értéke 436 milliárd euró volt, 1,2%-kal magasabb az egy évvel korábbinál. Magyarország az Európai Unió mezőgazdasági kibocsátásának 2,0%-át állította elő.
- Magyarországon az előzetes adatok szerint a mezőgazdaság 3,6%-kal járult hozzá a bruttó hazai termék (GDP) termeléséhez 2018-ban. A bruttó hozzáadott értékéből 4,3%-ot adott az agrárium, a beruházásokban 4,1, a foglalkoztatásban 4,8% volt az aránya.
- Az élelmiszeripar 1,8%-kal részesedett a GDP előállításából 2017-ben, az ágazat bruttó hozzáadott értéke 2,2%-a volt a teljes nemzetgazdaságénak.
- A nemzetgazdasági átlagnál kisebb mértékben bővült a mezőgazdaság és az élelmiszeripar beruházási volumene.
- 2018-ban a mezőgazdaság és az élelmiszeripar külkereskedelmi egyenlege 821 milliárd forint aktívumot mutatott, a behozatal összesen 1843 milliárd, a kivitel 2665 milliárd forintot tett ki. Az import jobban nőtt az exportnál, így az egyenleg valamelyest romlott.
- Az előzetes adatok szerint a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátása 2018-ban folyó alapon 2720 milliárd forint volt, 4,8%-kal több az egy évvel korábbinál. A volumen és az árszínvonal is emelkedett.
- A mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás nagysága 405 ezer ember teljes munkaidős (évi 1800 óra) tevékenységének felelt meg. A mezőgazdasági munkaerő-felhasználás az előző évhez képest 3,9%-kal csökkent.
- A mezőgazdasági termelői árak 2,7%-kal nőttek, főként a növényi termékek drágulása miatt. A ráfordítási árak nagyobb mértékben emelkedtek, mint a termelői árak.
- 2017-ben a termőföld-értékesítés volumene visszaesett a két évvel korábbi szintre, az árnövekedés kisebb mértékben tovább folytatódott. A termőföldárak átlagosan 5,6%-kal voltak magasabbak, mint 2016-ban. Egy hektár szántóföld országos átlagára 1 millió 351 ezer forint volt.
- 2018-ban kukoricából 8 millió tonnát, az előző évinél 18%-kal többet takarítottak be, a búza mennyisége (5,2 millió tonna) nem változott. Napraforgóból 1,8 millió, repceből 1,0 millió tonna termett.
- Tovább nőtt a szarvasmarha-állomány. 2018. december 1-jén 885 ezer jószágot tartottak a gazdálkodók, az egy évvel korábbinál 15 ezerrel többet. A sertésállomány nagysága nem változott jelentősen (2,9 millió egyed), a juhállomány 1,1, a baromfiállomány 39,7 millió volt.
- A vágóállat-termelés 6,7%-kal, 1,6 millió tonnára nőtt.

1. ábra

### A mezőgazdaság néhány főbb mutatójának változása az előző évihez képest, 2018

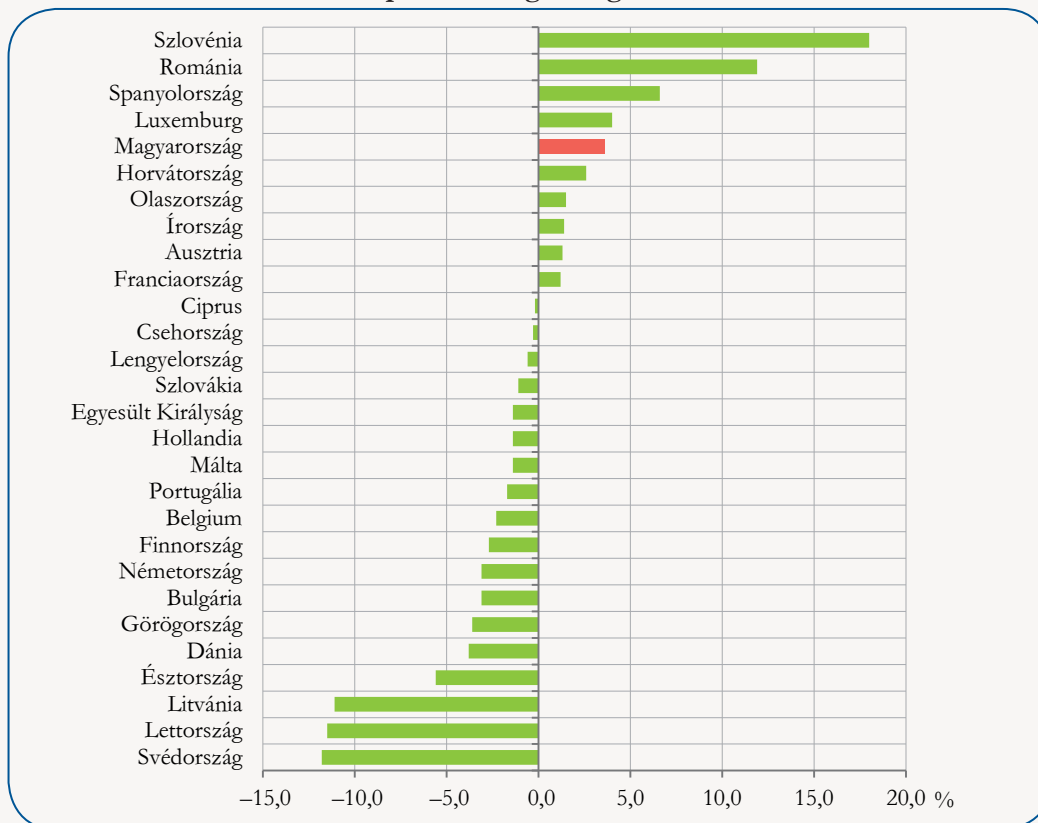


## 1. Nemzetközi kitekintés

A 28 tagállamra elkészült második előrejelzés szerint 2018-ban az Európai Unió mezőgazdasági kibocsátási értéke 436 milliárd euró volt, 1,2%-kal magasabb az egy évvel korábbinál.

2. ábra

### A mezőgazdasági kibocsátás volumenváltozása az előző évihez képest\* az Európai Unió tagországaiban, 2018<sup>+</sup>



\* Második becslés.



Az érték 51%-át a növényi termékek, 40%-át az állatok és állati termékek, a fennmaradó részt pedig a másodlagos tevékenységek és a szolgáltatások kibocsátása adta.

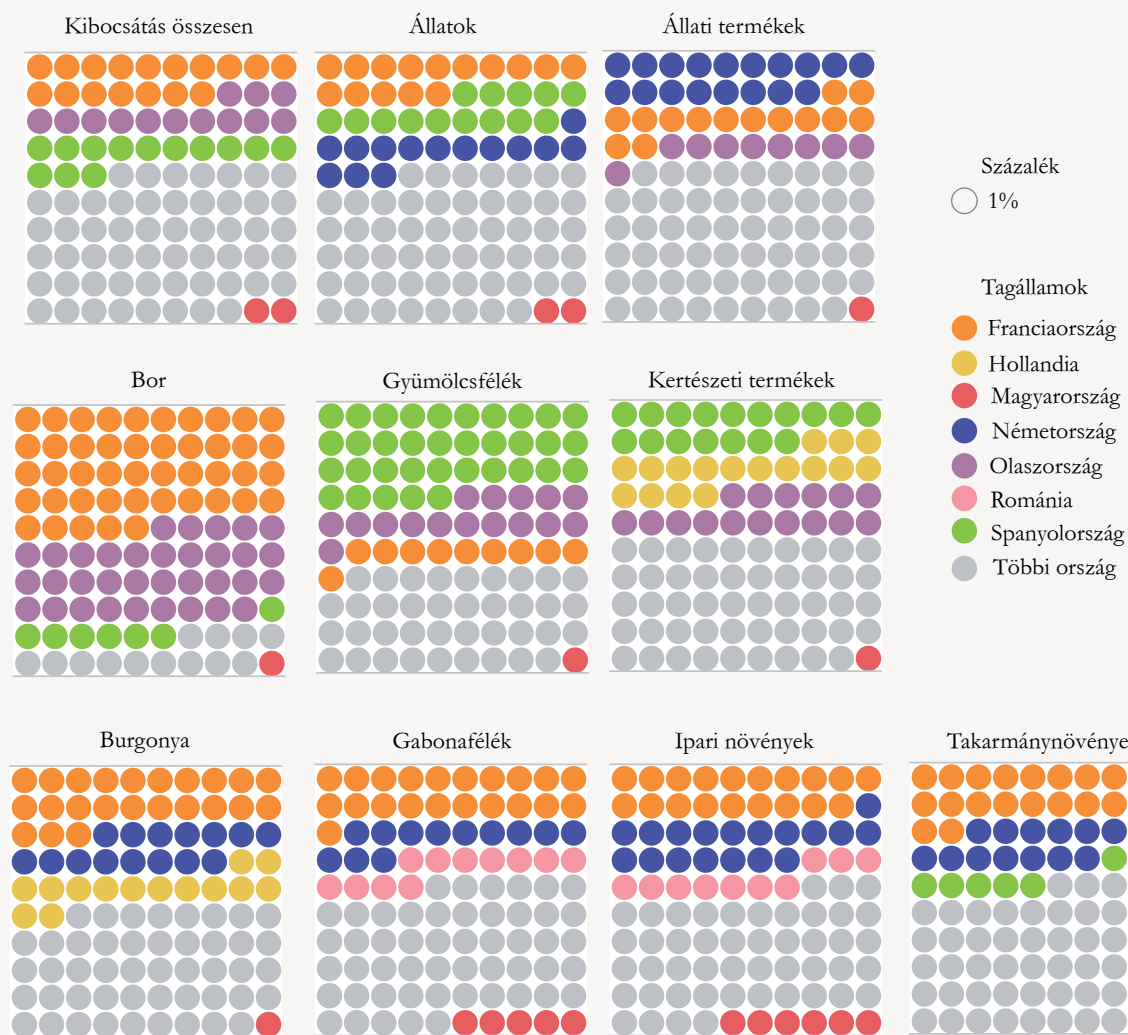
Franciaország, Olaszország, Spanyolország és Németország együtt a teljes uniós kibocsátás 55%-át állította elő 2018-ban. Németországban csökkent a volumen, az ár és a kibocsátási érték is az előző évhez képest. A másik három ország termelési volumene és értéke meghaladta az előző évit, jelentősebb áremelkedés Franciaországban volt.

A növénytermesztés kibocsátásának értéke 2,6%-kal nőtt, az állattenyésztésé éppen csak elmaradt az előző évitől. A gabonafélék kibocsátása meghaladta a 2017. évit, az ipari növényeké viszont jelentősen csökkent. Nőtt a kertészeti termékek, a burgonya, valamint a bor volumene is. Az állatok és állati termékek kibocsátási értéke nem érte el a 2017. évi szintet.

Magyarország az előzetes adatok szerint az Európai Unió mezőgazdasági kibocsátásának 2,0%-át állította elő 2018-ban. A növényi termékek 2,3, az állatok és állati termékek 1,7%-át adta hazánk. Gabonafélékből az uniós kibocsátásának 4,8, ezen belül kukoricából 11%-a származott Magyarországról. Iparinövény-kibocsátásunk 5,9%-kal járult hozzá az uniós teljesítményéhez, ami elsősorban az olajos növények termelésével függött össze. Baromfitermelésünk az uniós teljes kibocsátásának 4,4%-át adta.

3. ábra

**Mezőgazdasági termelés az Európai Unió tagországaiban, 2018<sup>+</sup>**  
(a legnagyobb kibocsátók és Magyarország részesedése a kibocsátás értékéből)



## 2. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar helye a nemzetgazdaságban

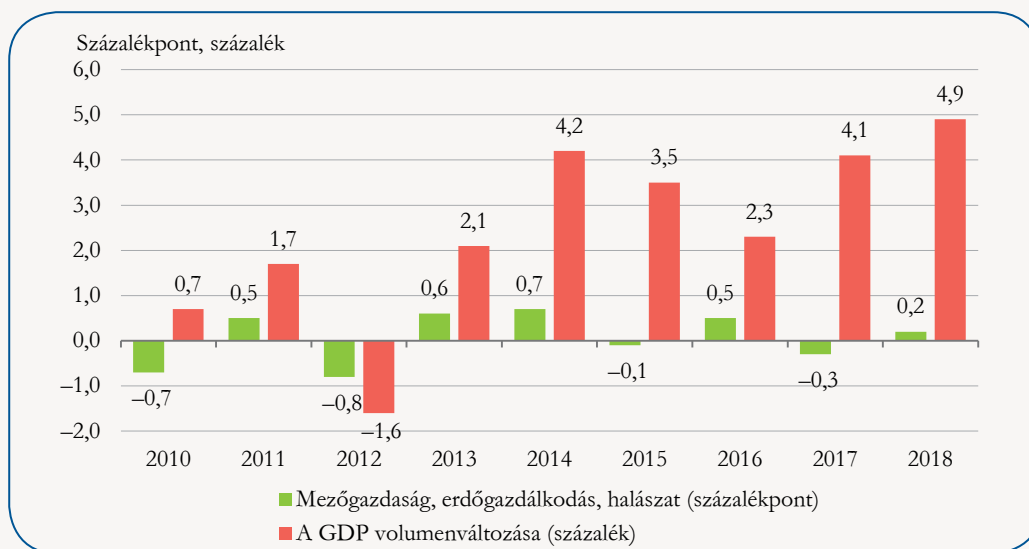
### 2.1. A GDP bővüléséhez a mezőgazdaság is hozzájárult

Az előzetes adatok szerint a mezőgazdaság a bruttó hazai termék (GDP) termeléséhez 3,6%-kal járult hozzá 2018-ban. A bruttó hozzáadott értékből 4,3%-ot adott az agrárium, a beruházásokban 4,1, a foglalkoztatásban 4,8% volt az aránya.

2018-ban a mezőgazdaság kedvezően változtatta a nemzetgazdaság összeteljesítményét, a GDP bővüléséhez 0,2 százalékponttal járult hozzá. A nemzetgazdasági ág bruttó hozzáadott értéke 5,3%-kal nőtt.

4. ábra

A mezőgazdaság hozzájárulása a GDP volumenének éves változásához



2018-ban a beruházások volumene az agráriumban 8,3%-kal emelkedett az előző évhez viszonyítva, teljesítményértéke 348 milliárd forint volt. A teljes nemzetgazdaság bővülése ennél nagyobb volt (17%), így a mezőgazdaság részesedése kissé mérséklődött.

2018-ban a munkaerő-felmérés adatai szerint a mezőgazdaságban 215 ezer főt foglalkoztattak, valamivel kevesebbet, mint az előző évben.

1. tábla

A mezőgazdaság és az élelmiszer-gazdaság helye a nemzetgazdaságban

(%)

Év	A mezőgazdaság <sup>a)</sup> részaránya				Élelmiszer-, ital-, dohánytermékgyártás <sup>c)</sup> részaránya			
	a bruttó hazai termék (GDP)	a bruttó hozzáadott érték	a beruházásban	a foglalkoztatásban <sup>b)</sup>	a bruttó hazai termék (GDP)	a bruttó hozzáadott érték	a beruházásban	a foglalkoztatásban <sup>b)</sup>
	termelésében				termelésében			
2000	4,9	5,7	4,7	6,6	2,8	3,2	2,8	..
2005	3,7	4,3	4,5	5,0	2,3	2,7	2,7	3,6
2010	3,0	3,5	4,8	4,6	2,0	2,4	2,2	3,3
2015	3,7	4,5	4,8	4,8	1,9	2,3	2,2	3,3
2016	3,9	4,6	5,0	5,0	1,9	2,2	3,6	3,3
2017	3,8	4,4	4,5	5,0	1,8 <sup>+</sup>	2,2 <sup>+</sup>	3,0	3,3
2018	3,6 <sup>+</sup>	4,3 <sup>+</sup>	4,1 <sup>+</sup>	4,8	..	..	2,6 <sup>+</sup>	3,2

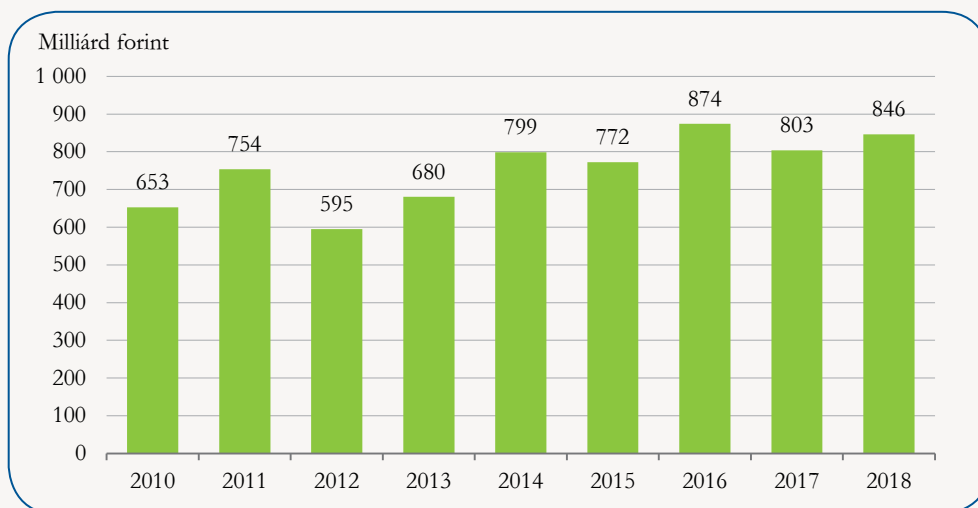
<sup>a)</sup> Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágba sorolt gazdasági szervezetek. – <sup>b)</sup> A munkaerő-felmérés adatai. – <sup>c)</sup> Élelmiszer-, ital-, dohánytermékgyártás ágazatba sorolt gazdasági szervezetek.

Az élelmiszeripar a GDP előállításából 1,8%-kal, a bruttó hozzáadott értékből 2,2%-kal részesedett 2017-ben, ebben az elmúlt években nem volt számottevő változás. A 2018. évi előzetes adatok szerint a beruházások 2,6%-át fordították az élelmiszeripar fejlesztésére, és a foglalkoztatottak 3,2%-a dolgozott az ágazatban.

A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágak a GDP termeléséhez való hozzájárulása 2005. évi átlagáron 2018-ban 846 milliárd forint (3,1%) volt, ami 2010 óta a második legmagasabb érték.

5. ábra

**A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ág hozzájárulása a GDP termeléséhez, 2005. évi átlagáron**

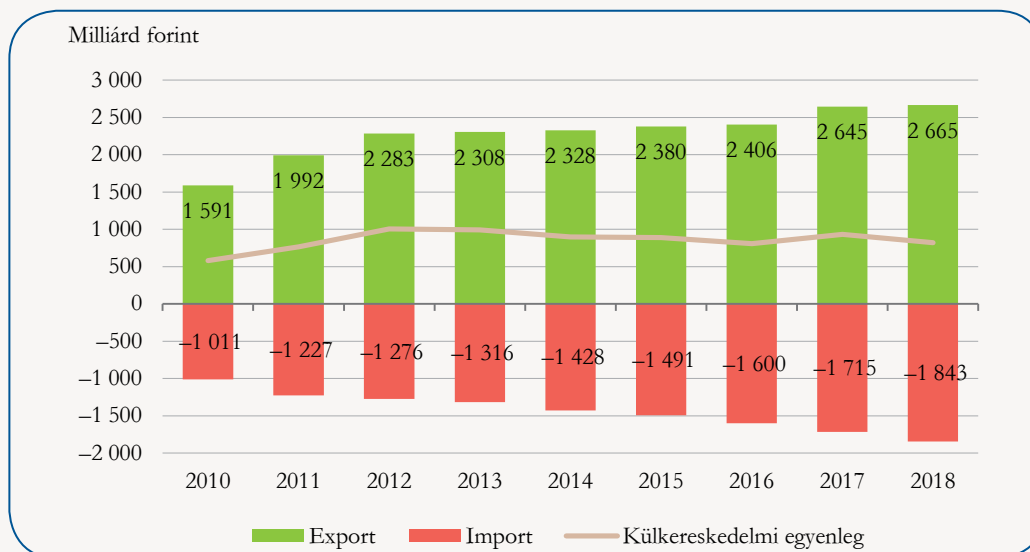


## 2.2. Kevesebb növényi termék került külficra

Az élelmiszer, ital és dohány termékcsoporthoz – a nyersanyagok árufelvezetbe sorolt mezőgazdasági eredetű nyersanyagokkal együtt – 2018-ban 8,0%-kal részesedett Magyarország külkereskedelmi kiviteléből és 5,4%-kal a behozatalából. A termékcsoporthoz egyenlege 821 milliárd forintot mutatott, a behozatal összesen 1843, a kivitel 2665 milliárd forintot tett ki. Előbbi 7,5%-kal nőtt, utóbbi nem változott jelentősen az egy évvel korábbihoz képest.

6. ábra

**A mezőgazdasági eredetű áruk külkereskedelmének alakulása**



A növényi termékek exporttöbblete csökkent az előző évhez mérten, 645 milliárd forint volt 2018-ban. Ez főleg azzal magyarázható, hogy jelentősen nőtt a gabona-, a zöldség- és gyümölcs-, valamint az állattakarmány-behozatalunk is. Ezzel szemben gabonakivitelünk közel ötödével visszaesett, olajos növényből is kisebb értékben exportáltunk, zöldségből és gyümölcsből pedig az előző évivel megegyező értékű áru került külföldre. Az élő állatok és állati termékek kiviteli többlete (190 milliárd forint) 22%-kal nőtt, mivel a csökkenő import mellett számottevően emelkedett az élő állat exportja.

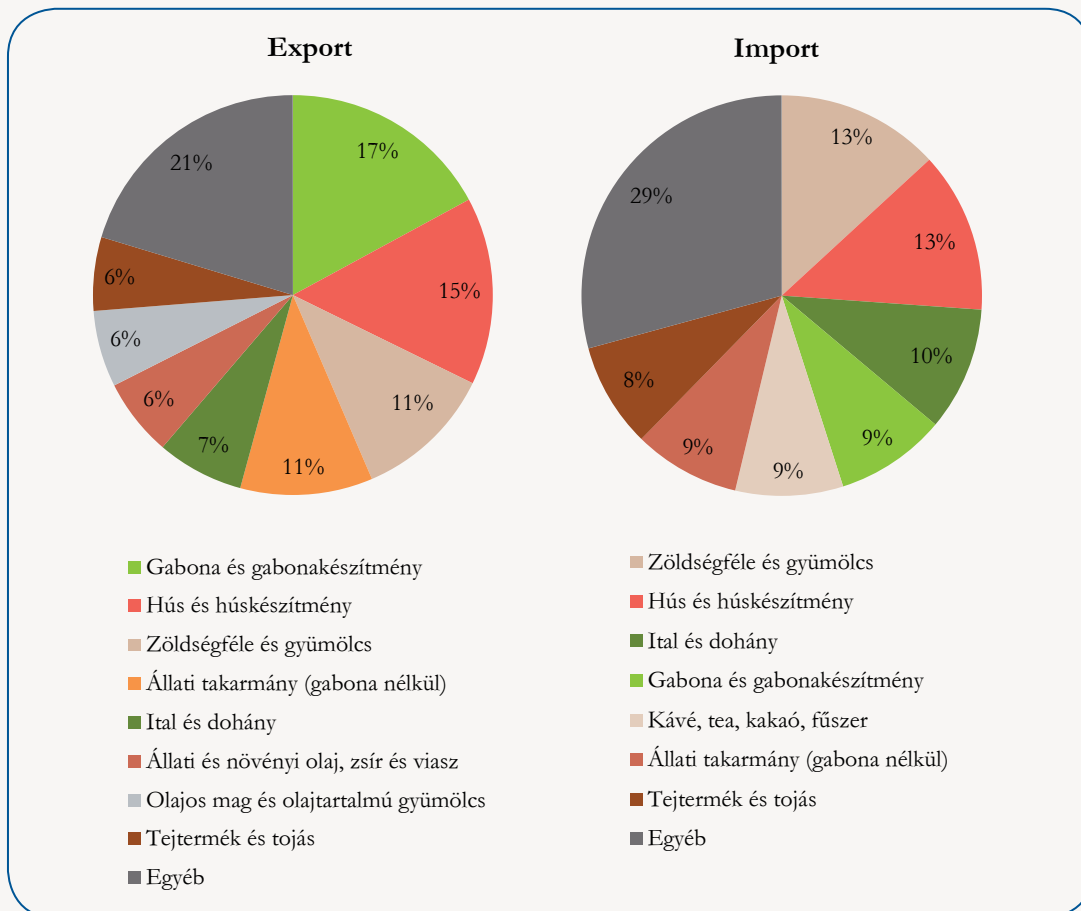
A nagyobb súlyt képviselő hús és húskészítmények külkereskedelmi többlete 2018-ban 165 milliárd forint volt, egyaránt bővült az export és az import.

A tejtermékek és a tojás forgalmából 3,9 milliárd forint többlet keletkezett 2018-ban. Az import 5,4, az export 6,1%-kal emelkedett 2017-hez viszonyítva.

Kivitelünk döntő részét 2018-ban is a gabona és gabonakészítmények (17%), a hús és húskészítmények (15%), a zöldségfélék és gyümölcsök (11%), valamint az állati takarmányok (11%) adták. Külföldről a legnagyobb arányban zöldség- és gyümölcsfélék (13%), hús és húskészítmények (13%), ital és dohány (10%), gabona és gabonakészítmények (8,9%), valamint kávé, tea, kakaó, fűszer érkeztek (8,7%).

7. ábra

Mezőgazdasági eredetű export és import megoszlása főbb áruajták szerint, 2018<sup>+</sup>



A magyar kivitel kiegyenlítettebb, több országba irányul, miközben a behozatal kevesebb országból és koncentráltabban érkezik. A magyar exportot befogadó első 15 ország 2018-ban a teljes kivitel 74%-át fedte le, ebből 12 EU-tagország volt. A 15 legnagyobb küldő ország között 14 EU-tagállam található. A teljes mezőgazdasági eredetű import 93%-a érkezett hazánkba az Európai Unióból.



2. tábla

## Mezőgazdasági eredetű termékek külkereskedelmi forgalma főbb országok szerint, 2018

Sorszám	Magyarországról az export			Magyarországra az import		
	befogadója	milliárd forint	megoszlás, %	feladója	milliárd forint	megoszlás, %
1.	Németország	388,9	14,6	Németország	376,0	20,4
2.	Románia	302,8	11,4	Lengyelország	236,4	12,8
3.	Olaszország	278,1	10,4	Szlovákia	169,0	9,2
4.	Szlovákia	149,6	5,6	Ausztria	138,0	7,5
5.	Csehország	128,7	4,8	Hollandia	127,2	6,9
6.	Lengyelország	124,5	4,7	Csehország	108,8	5,9
7.	Hollandia	119,4	4,5	Olaszország	102,6	5,6
8.	Franciaország	93,8	3,5	Románia	89,1	4,8
9.	Horvátország	88,5	3,3	Franciaország	82,2	4,5
10.	Egyesült Királyság	83,4	3,1	Spanyolország	62,1	3,4
11.	Oroszország	59,0	2,2	Belgium	45,4	2,5
12.	Szlovénia	45,9	1,7	Szlovénia	43,2	2,3
13.	Ukrajna	39,4	1,5	Egyesült Királyság	37,7	2,0
14.	Szerbia	34,4	1,3	Horvátország	27,2	1,5
15.	Spanyolország	30,3	1,1	Szerbia	24,5	1,3
	<b>1–15. összesen</b>	<b>1 966,7</b>	<b>73,8</b>	<b>1–15. összesen</b>	<b>1 669,5</b>	<b>90,6</b>

### 2.3. Az élő állatok és a gabonafélék növekvő volumene emelte a kibocsátást

A mezőgazdasági számlák előzetes adatai szerint 2018-ban mind a növénytermesztés, mind az állattenyésztés volumene nőtt, így a mezőgazdaság kibocsátása az előző évhez viszonyítva 3,6%-kal emelkedett. A bruttó hozzáadott érték is magasabb volt az egy évvel korábbinál, a munkaerő-ráfordítás csökkent.

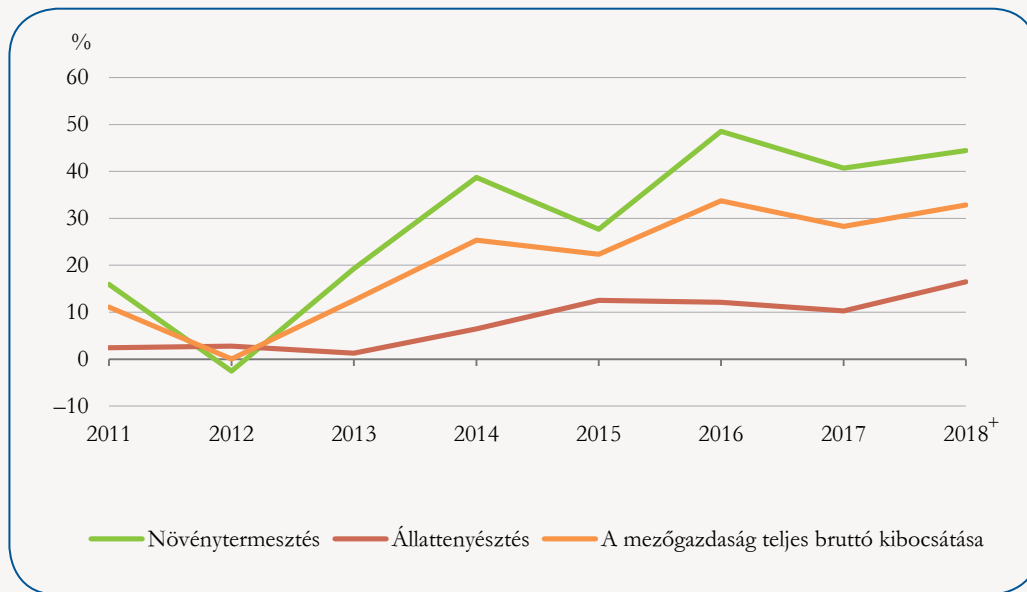
A növénytermesztés kibocsátásának volumene 2,6%-kal nőtt, ezen belül a gabonaféléké 6,8%-kal lett több a 2017. évihez képest. A három legfontosabb gabonanövényünk közül a búza volumene 1,0, az árpáé 19%-kal csökkent. A kukorica kibocsátása ugyanakkor nagymértékben, 18%-kal bővült, amihez az előző évi alacsonyabb terméseredmény is hozzájárult.

Az ipari növények kibocsátása 4,8%-kal csökkent, a növénycsoport nagy részét kitevő napraforgó termelésének 9,4%-os visszaesését a repce volumenének 7,2%-os növekedése csupán mérsékelni tudta. A cukorrépa kibocsátása 20, a kertészeti termékeké 2,4%-kal kisebb, míg a takarmánynövényeké 3,3%-kal nagyobb lett. A burgonya betakarított területe tovább mérséklődött, kibocsátása viszont nem változott. A gyümölcsstermesztés volumene 14, az ágazat jelentős részét kitevő almáé 42%-kal nőtt.

Az élő állatok kibocsátása 8,1, az állattenyésztés teljes termelési volumene 5,7%-kal múlta felül az előző évit. A baromfik kibocsátása 13, a szarvasmarháké 7,0, a sertéseké 3,0%-kal nőtt. Az állati termékek közül a tej mennyisége minimálisan bővült, a tojásé változatlan maradt.

8. ábra

## A bruttó kibocsátás volumenének változása 2010-hez képest

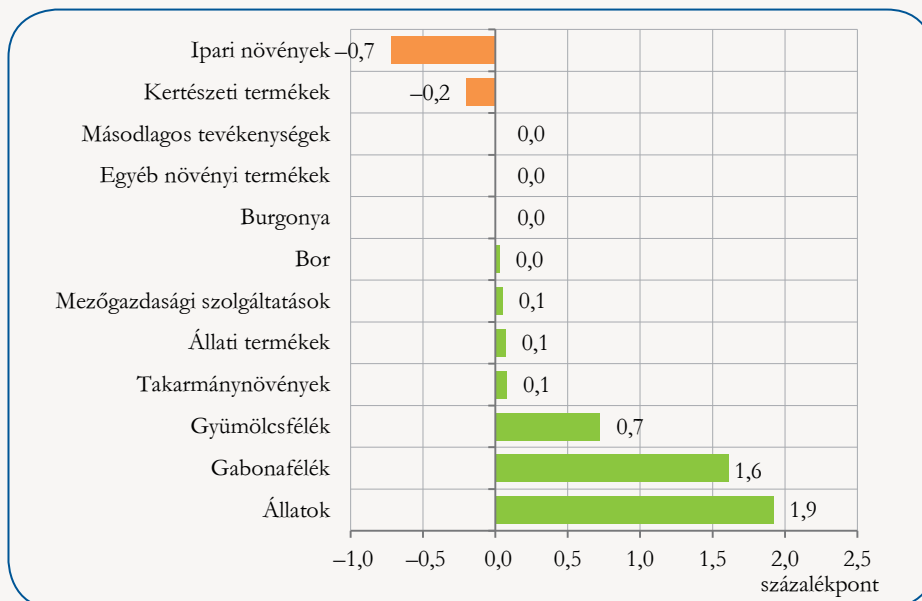


2018-ban előzetes adatok szerint a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátása folyó alapon 2720 milliárd forint volt, 4,8%-kal több, mint 2017-ben. A volumen 3,6, az árak 1,2%-kal emelkedtek.

A növénytermesztési termékek árszínvonala 3,0%-kal nőtt, miközben az állatok és állati termékeké 1,8%-kal csökkent.

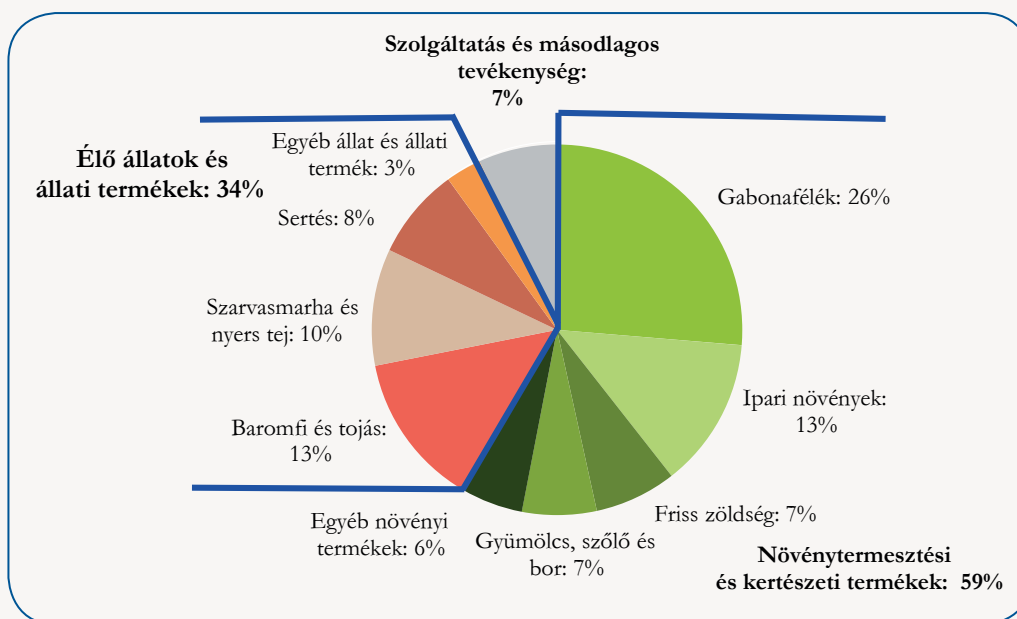
A kibocsátás volumenének alakulására elsősorban az élő állatok, a gabonafélék (ezen belül többnyire a kukorica) és a gyümölcsfélék növekedése, illetve az ipari növények csökkenése voltak hatással.

9. ábra

A mezőgazdasági kibocsátás volumenének változásához való hozzájárulás, 2018<sup>†</sup>

A teljes kibocsátási értékből a gabonafélék, azon belül is a kukorica (14%) és a búza (9,4%) részesedett a legnagyobb arányban. Az állattenyésztésen belül a baromfi és a tojás együttes kibocsátása képviselte a legnagyobb súlyt (13%).

10. ábra

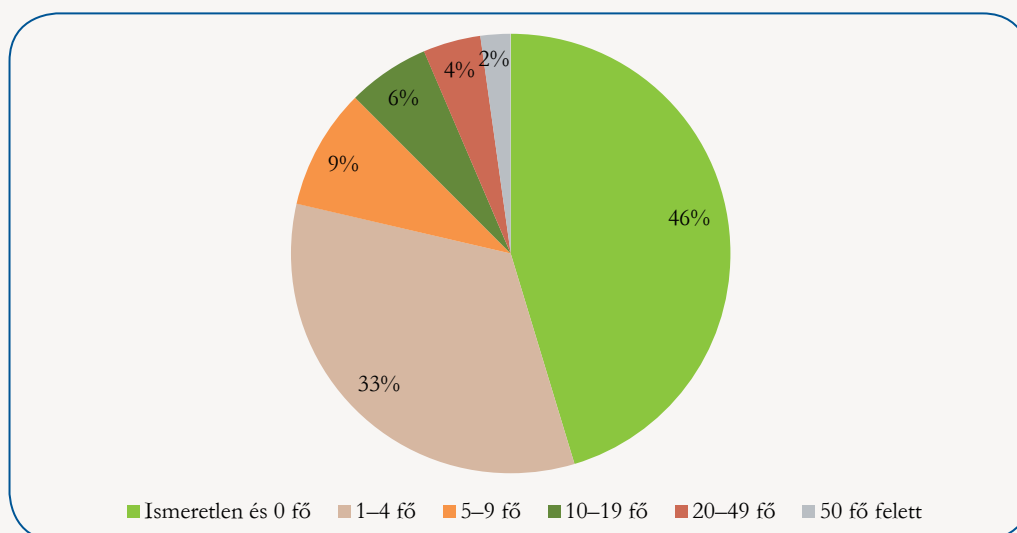
A mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának megoszlása, 2018<sup>+</sup>

## 2.4. Nem változott a szervezetek száma

2018 végén a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a halászatban<sup>1</sup> regisztrált vállalkozások száma (közel 473 ezer) lényegesen nem változott az előző év végéhez képest. Az önálló vállalkozások száma 459 ezer, a társas vállalkozásoké valamivel több, mint 13 ezer volt. A társas vállalkozások döntő többsége (88%-a) 10 fő alatti mikrovállalkozás volt. A társas vállalkozások közül mindössze 14-ben foglalkoztattak 500 főnél többet.

11. ábra

## A regisztrált társas vállalkozások megoszlása létszám-kategóriák szerint, 2018



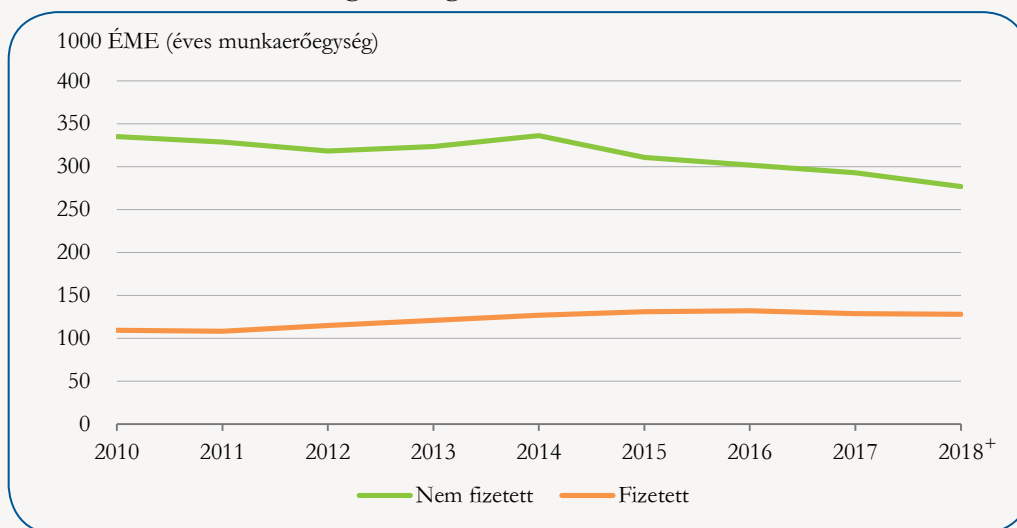
<sup>1</sup> Az „A” nemzetgazdasági ágban regisztrált vállalkozások adatai alapján.

## 2.5. Megállt a fizetett munkaerő bővülése

2018-ban az előzetes adatok szerint a munkaerő-ráfordítás nagysága 405 ezer ember teljes munkaidős (évi 1800 óra) tevékenységének felelt meg, 3,9%-kal elmaradt az előző évitől. A nem fizetett munkaerő-felhasználás az összes munkaerő-ráfordítás 68%-át tette ki, az arány fokozatosan csökkent az elmúlt években (2010-ben még 75% volt). Ezzel párhuzamosan számottevően nőtt a fizetett alkalmazottak száma, ami összefüggésben lehet azzal, hogy a csökkenő családi munkaerőt a fizetett alkalmazottak munkája váltja fel. Az egyéni gazdaságok száma mérséklődött, a meglévők esetében pedig nőtt az ártermelés szerepe. 2011 és 2016 között több mint ötödével bővült a fizetett munkaerő volumene, de az emelkedés az elmúlt két évben megállt, sőt kismértékben csökkent.

12. ábra

Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás



2018-ban a mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban, valamint a halászatban a lakossági munkaerő-felmérés adatai szerint a foglalkoztatottak 4,8%-a, 215 ezer fő dolgozott, 2,3%-kal kevesebb, mint 2017-ben. Az intézményi munkaügyi-statisztika előzetes adatai szerint 2018-ban 74,7 ezer fő állt alkalmazásban a mezőgazdaságban, 4,4%-kal kevesebb az előző évinél.

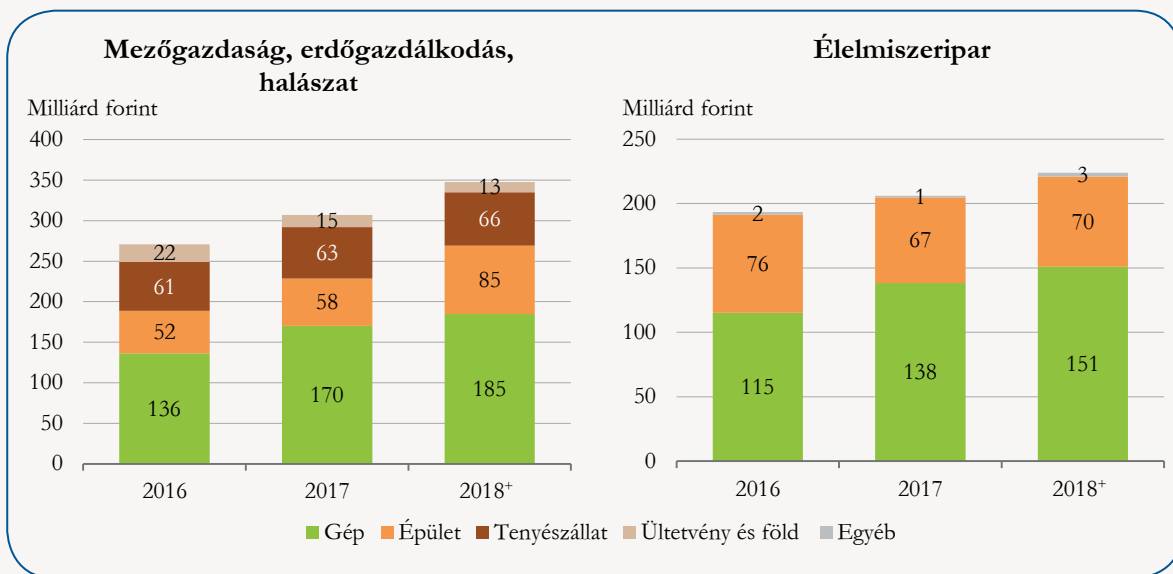
## 2.6. A nemzetgazdasági átlag alatt emelkedett a beruházások volumene

2018-ban az előzetes adatok szerint a nemzetgazdaság összes beruházási értéke 8495 milliárd forint volt, ebből a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat 348 milliárd forinttal (4,1%), az élelmiszeripar 224 milliárd forinttal (2,6%) részesedett. A nemzetgazdaság beruházási volumene 17, a mezőgazdaságé 8,3, az élelmiszeriparé 1,2%-kal nőtt.

2018-ban anyagi-műszaki összetétel alapján a mezőgazdaságban a beruházások 53%-át gépek, 24%-át épületek tették ki. Az előbbieket volumene 4,5, az utóbbiaké 37%-kal bővült. A tenyészállat- és ültetvényberuházás a teljes beruházási érték valamivel több mint ötödét adta, volumene elmaradt az egy évvel korábbitól. Az élelmiszeriparban a teljesítményérték 67%-át gép-, 31%-át épületberuházásra fordították. A gépberuházás volumene 5,5%-kal nőtt, az épületeké 8,6%-kal csökkent 2017-hez viszonyítva.

13. ábra

**A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat és az élelmiszeripar beruházási teljesítménye folyó áron**



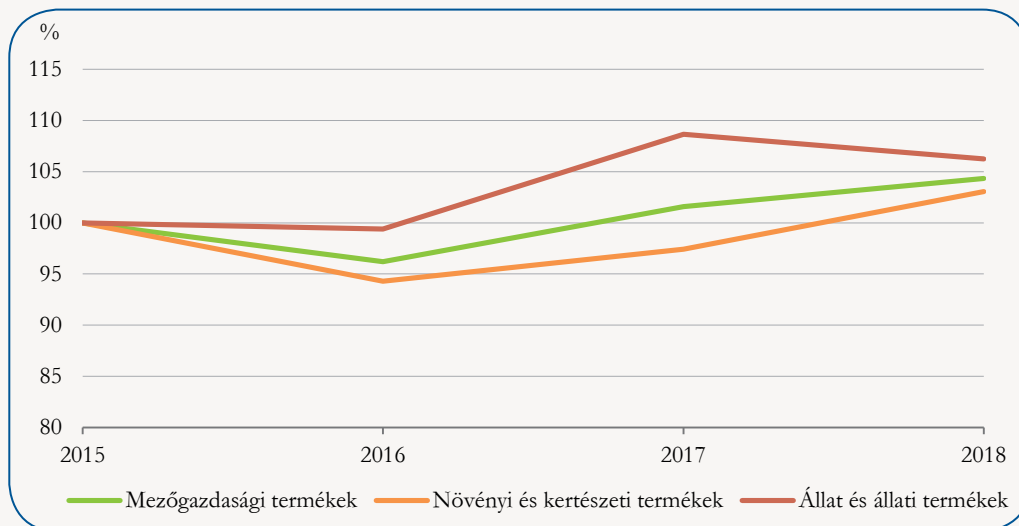
**2.7. A ráfordítási árak a termelői áraknál nagyobb mértékben nőttek**

2018-ban az előzetes adatok szerint a mezőgazdasági termelői árak 2,7%-kal emelkedtek az előző évhez képest. A növényi termékek 5,8%-kal drágábbak, az állatok és állati termékek 2,2%-kal olcsóbbak lettek.

A búza ára 12, a kukoricáé 6,8%-kal emelkedett. A napraforgómag ára az elmúlt években folyamatosan csökkent (2018-ban 2,7%-kal), és a repcéé is elmaradt 3,8%-kal az előző évitől. A világpiacon bőséges kínálat, illetve jelentős készletek alakultak ki, ami az árakat is lefelé mozgatta. A paradicsom ára az elmúlt években csak mérsékelten változott, 2018-ban azonban 12%-kal drágult. A gyümölcsfélék között a jelentős súlyú alma ára évről évre nagymértékben ingadozik: árszínvonala 2018-ban 33%-kal alacsonyabb volt az egy évvel korábinál, ami komoly feszültségeket szült az almatermesztők és a felvásárlók között. A szőlő termelői ára 8,0%-kal csökkent. A burgonya ára ezzel szemben 17%-kal nőtt, a mérséklődő hazai termés helyett egyre inkább az importáru fedezi a belföldi szükségleteket.

14. ábra

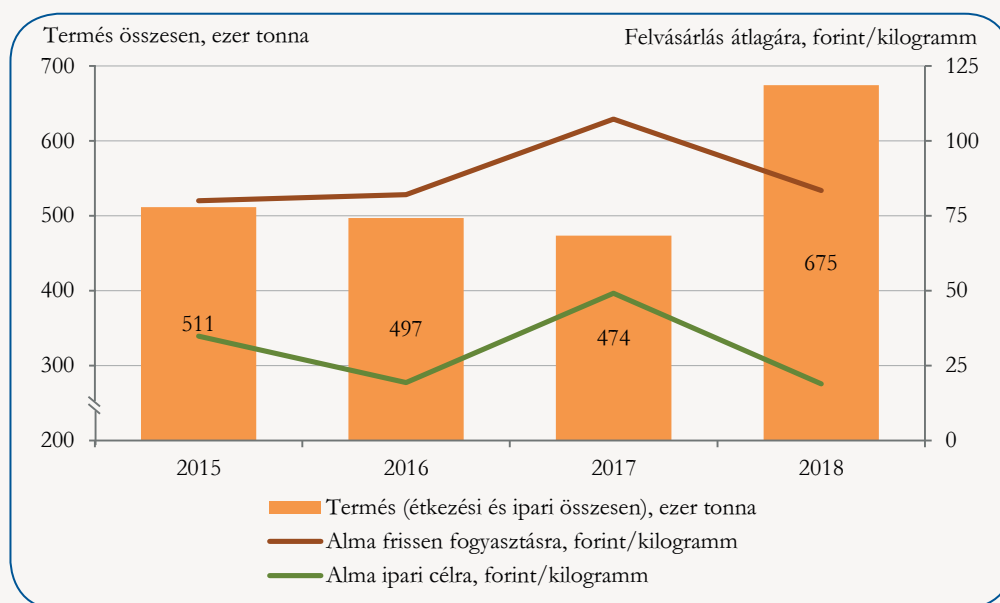
**A mezőgazdasági termékek termelőiár-indexe (2015=100%)**





15. ábra

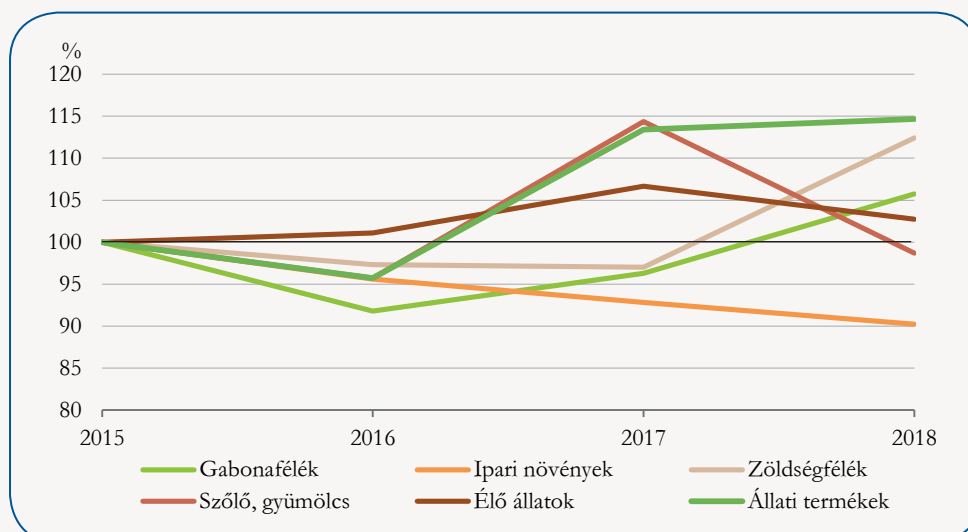
## Az alma termesztése és felvásárlási átlagára



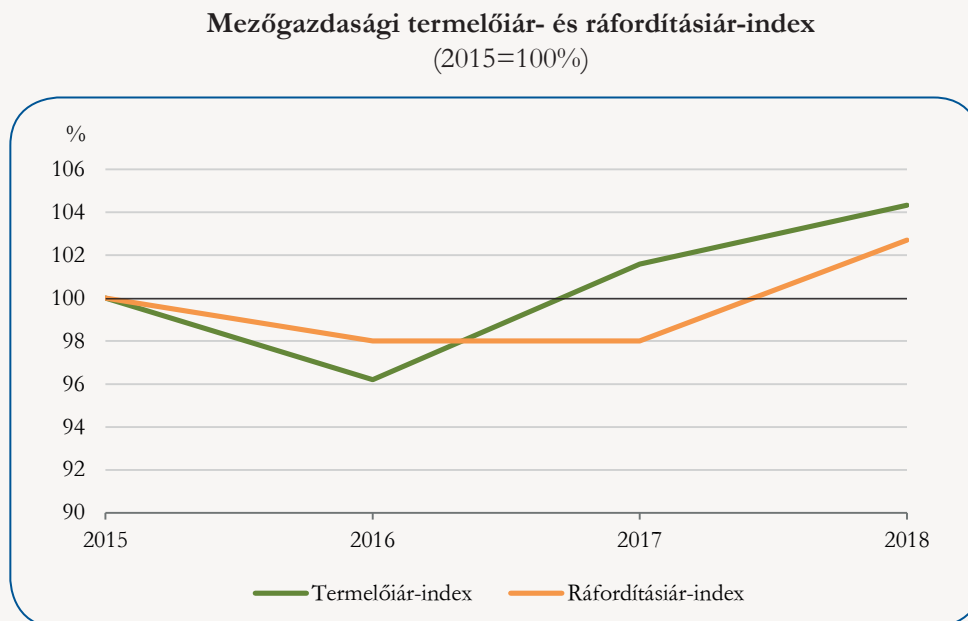
Az állatok és állati termékek ára 2018-ban 2,2%-kal kisebb lett. Az élő állatok ára 3,7%-kal maradt el az előző évitől, főként a vágósertés 10%-os árcsökkenése miatt. A vágómarha és a vágóbaromfi ára nem változott jelentősen. Az állati termékek átlagos árszínvonala összességében csak mérsékelten emelkedett. A tej ára az előző évi szinten maradt, a tojásé kismértékben nőtt.

2018-ban a mezőgazdasági termelés ráfordítási árai az előző évhez viszonyítva 4,8%-kal nőttek. A folyó termelőfelhasználás és a mezőgazdasági beruházások költségei egyaránt emelkedtek. A folyó termelőfelhasználáson belül a műtrágya ára 3,7%-kal nőtt, az energia és kenőanyagok ennél is erőteljesebben, 7,4%-kal drágultak. Többet kellett fizetni a takarmányokért, a vetőmagokért és a növényvédő szerekért, valamint az állatgyógyászati készítményekért is. A mezőgazdasági beruházásokon belül elsősorban az épületberuházások áremelkedése volt meghatározó (9,4%), összefüggésben az építőipari árak általános emelkedésével. 2018-ban a mezőgazdasági ráfordítási árak a termelői áraknál 2,1 százalékponttal nagyobb mértékben nőttek.

16. ábra

A mezőgazdasági termékek termelőiár-indexei főbb termékcsopontonként  
(2015=100%)

17. ábra



## Bővebben

### 3. A földhasználat és a növénytermesztés főbb jellemzői

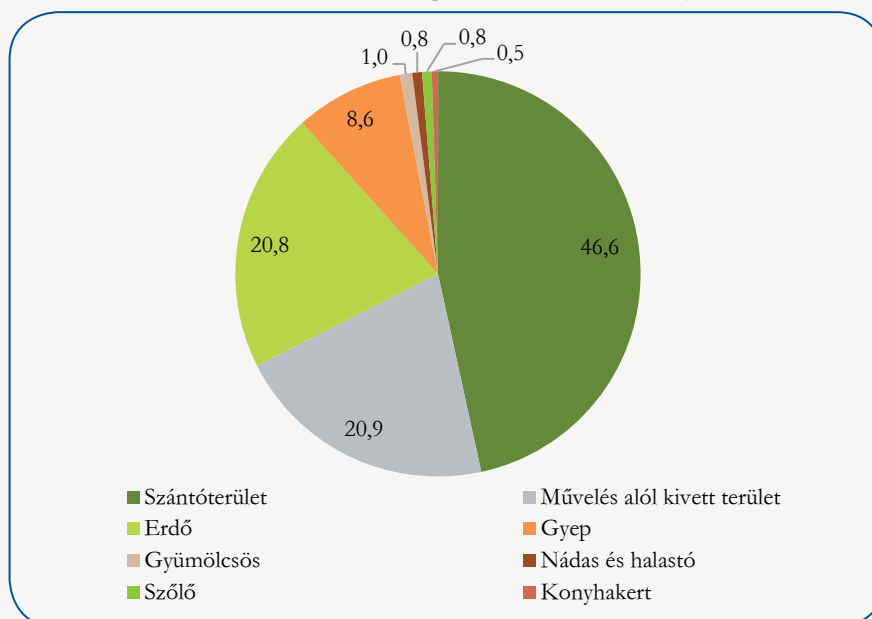
#### 3.1. Földhasználat és a termőföld árának alakulása

##### 3.1.1. Kevesebb szőlő-, több erdő- és gyepterület

A földhasználat szerkezetében hosszabb távon figyelhetők meg változások. A szántóterület és a művelés alól kivett terület nagysága 2010 óta nem változott jelentős mértékben. A szőlő, a konyhakert és a nádasok területe visszaszorult, az erdők és a gyepek nőttek.

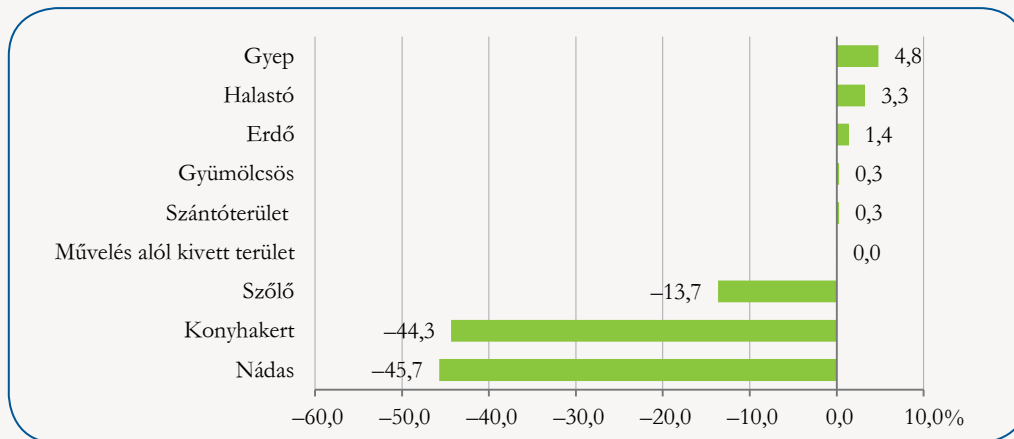
18. ábra

Földhasználat művelési ágak szerint, 2018. május 31.



19. ábra

### A művelési ágak területének változása 2010 és 2018 között



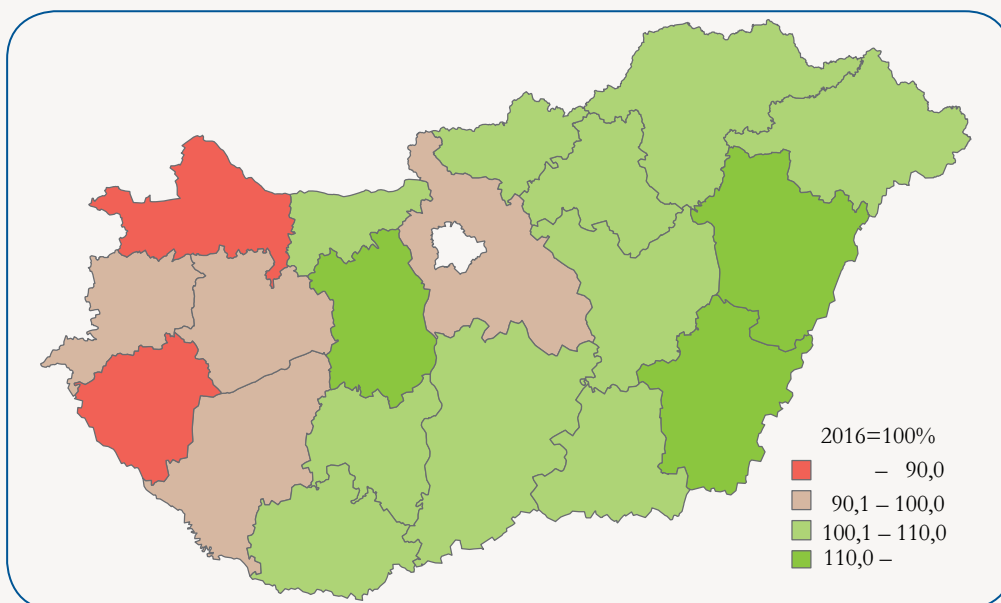
### 3.1.2. Mérséklődött a földforgalom és az áremelkedés mértéke is

2017-ben a termőföld-értékesítés volumene visszaesett a két évvel korábbi szintre, amiben közrejátszott az is, hogy a 2016-ban élénk termőföldforgalmat eredményező *Földet a gazdáknak!* elnevezésű kormányzati program lezárult. Az értékesített mező- és erdőgazdasági földek területe 73 ezer hektár volt, a 2016. évnek közel harmada. A termőföldárak növekedése kisebb mértékben, de tovább folytatódott, 2017-ben az árak átlagosan 5,6%-kal voltak magasabbak, mint 2016-ban. A legjelentősebb művelési ág, a szántó átlagára 1 millió 351 ezer forint volt hektáronként. A szőlő ára hektáronként 16, a gyümölcsös és az erdőé 12–12, a gypé 9,7%-kal lett magasabb. Az értékesített szántó átlagára Hajdú-Bihar, Tolna és Békés megyében volt a legmagasabb (1,7–1,8 millió forint/hektár), illetve Zala, Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megyében a legalacsonyabb (700–900 ezer forint/hektár).

A földbérleti díjak emelkedése is mérséklődött: egy hektár szántó éves bérleti díja 52 300 forint volt, 5,8%-kal több a 2016. évinél. 2017-ben Hajdú-Biharban és Tolnában lehetett legdrágábban szántót bérelni, hektáronként 70 900, illetve 70 100 forintért. Nógrád és Veszprém megyében a szántók bérleti díjai jelentősen elmaradtak az átlagtól: előbbiben 31 500, utóbbiban 35 600 forintot kellett fizetni egy hektár szántóföld használatáért.

20. ábra

### A szántó átlagárának alakulása megyénként az előző évhez képest, 2017\*



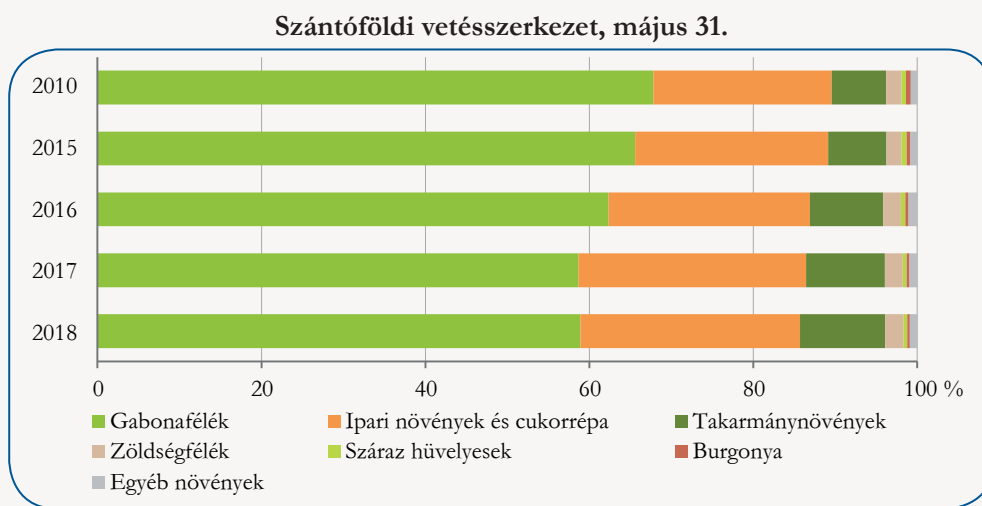
\* A Nemzeti Adó- és Vámhivatal adatai alapján.

### 3.2. Növénytermesztés

#### 3.2.1. Egyre több takarmánynövényt vetnek a gazdálkodók

2018-ban a vetésszerkezet összességében az előző évekhez hasonlóan alakult, de egy-egy jelentős mértékű változás is előfordult. Az ipari növények területe csökkent, a napraforgót kisebb területen vetették, mint az előző évben. A repce területnövekedése tovább folytatódott, több mint tizedével nagyobb méretű szántón termesztették, mint 2017-ben. 2015 óta több mint 40%-kal nőtt a takarmánynövények vetésterülete, ezáltal részesedésük a vetésszerkezetben 10%-ra emelkedett. Elsősorban a szénák, azon belül a lucerna területe lett nagyobb, amiben szerepet játszik az ökológiai területek kötelező kijelölésére vonatkozó ún. zöldítési program is. Közben a burgonya vetésterületének zsugorodása 2018-ban tovább folytatódott.

21. ábra

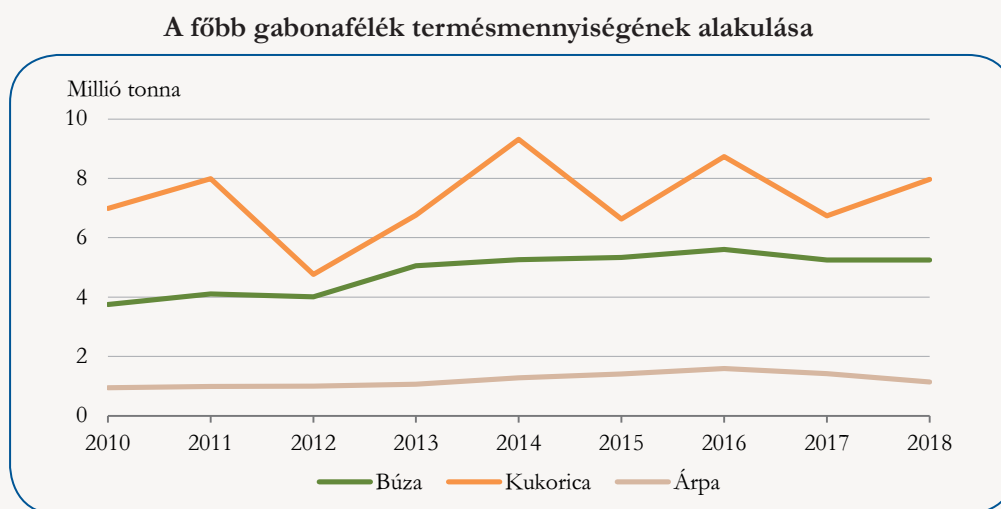


#### 3.2.2. Több gabonát takarítottak be

2018-ban közel 2,4 millió hektáron 15 millió tonna gabonát takarítottak be, 5,7%-kal többet, mint 2017-ben. A termésmennyiség megközelítette az előző öt év átlagát, annak ellenére, hogy évtizedek óta a legkisebb volt a betakarított terület.

Kukoricát az egy évvel korábbinál 4,6%-kal kisebb területen, 944 ezer hektáron termesztettek, erről összesen 8,0 millió tonnát takarítottak be, 18%-kal többet, mint az előző évben. Az ötéves átlagot is meghaladta a mennyiség, köszönhetően a rendkívül magas, 8 tonna feletti hektáronkénti átlagtermésnek.

22. ábra



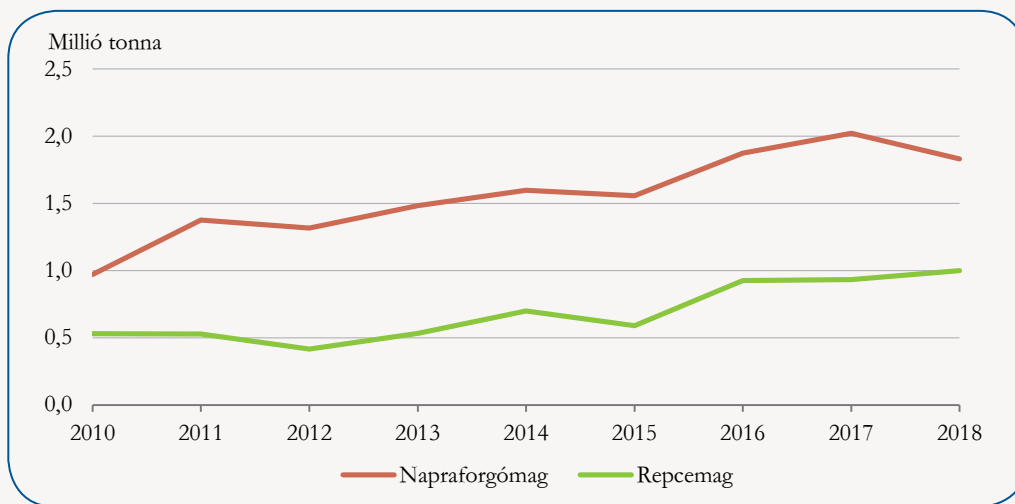
2018-ban búzából az előző évvel megegyező mennyiséget, 5,2 millió tonnát arattak, a betakarított terület 6,6%-kal emelkedett. A növény termésátlaga az előző évinél alacsonyabb volt (5,1 tonna/hektár), azonban ez abszolút értelemben nem jelent rossz eredményt, az ezredforduló óta csak 4 alkalommal volt ennél magasabb. Az árpa területe (244 ezer hektár) 8,8%-kal kisebb, 1,1 millió tonnás hozama közel ötödével kevesebb volt az előző évinél.

### 3.2.3. A mérséklődő kereslet miatt kevesebb napraforgót termesztettek

2018-ban az olajos magvúak közül a napraforgó betakarított területe csökkent, a repcéé tovább nőtt. A napraforgó mennyisége (1,8 millió tonna) 9,4%-kal kevesebb volt, a gazdálkodók így reagáltak a világpiaci kereslet és az árak mérséklődésére. A repce termése ezzel szemben nőtt, először érte el az 1 millió tonnát. A cukorrépa területe több évi növekedés után 2018-ban 16%-kal csökkent, mennyisége 942 ezer tonna volt, ötödével kevesebb, mint az előző évben.

23. ábra

A napraforgó és a repcemag termésmennyiségének alakulása

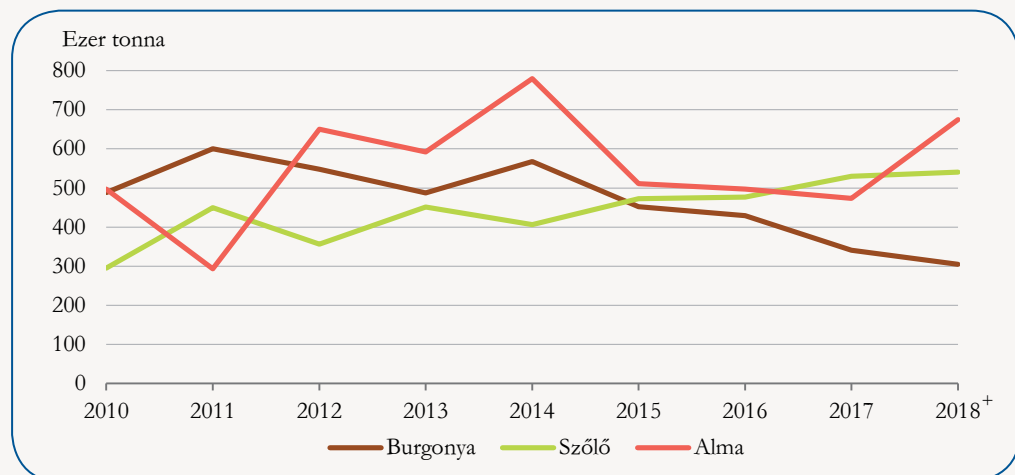


### 3.2.4. Visszaszorulóban a burgonyatermesztés

Tovább folytatódott a burgonya területének és mennyiségének évek óta tartó csökkenése, 2018-ban összesen 305 ezer tonna termett, 11%-kal kevesebb az egy évvel korábinál. A zöldségek mennyisége 2,9%-kal csökkent, összesen 1,6 millió tonnát takarítottak be, a gyümölcsfélék termése azonban nőtt, 848 ezer tonnát szüreteltek a gazdálkodók. Ezen belül almából 42%-kal több, összesen 675 ezer tonna termett.

24. ábra

A burgonya, a szőlő és az alma termésmennyiségének alakulása



Bővebben



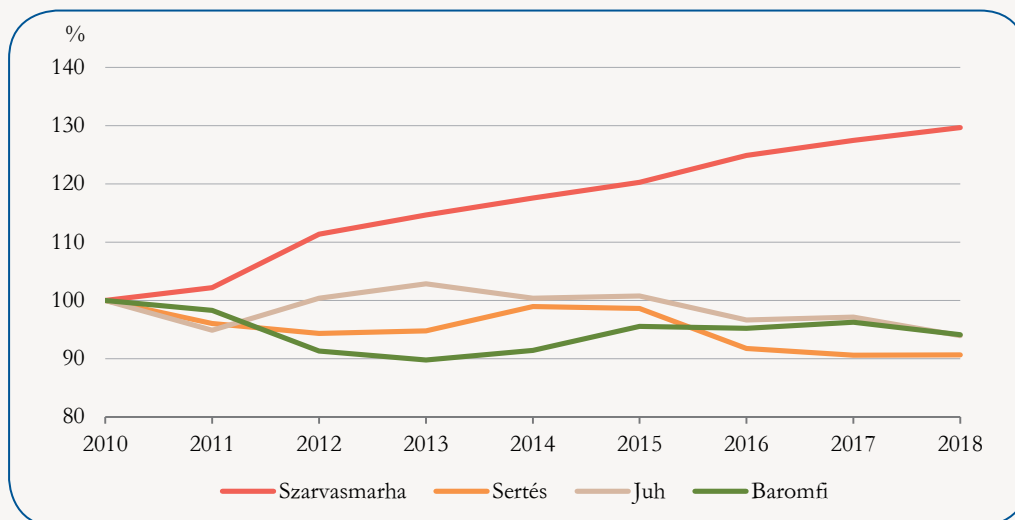
## 4. Az állattenyésztés főbb jellemzői

### 4.1. Állatállomány

2018-ban a szarvasmarha-állomány tovább nőtt, a sertések száma nem változott, a juhoké és a baromfiké csökkent 2017. december 1-jéhez képest.

25. ábra

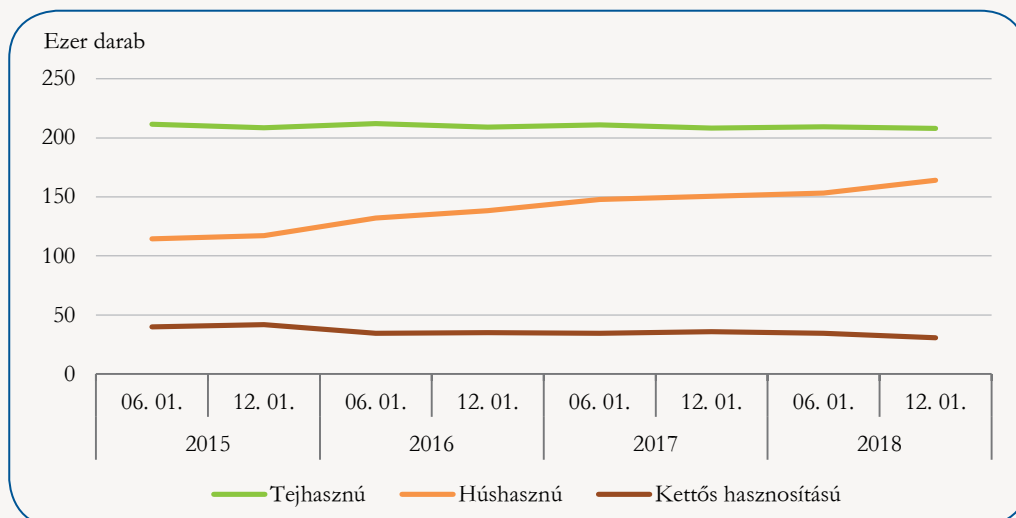
A decemberi állatállomány alakulása  
(2010=100%)



2018. december 1-jén 885 ezer szarvasmarhát tartottak a gazdálkodók, 1,7%-kal többet, mint az előző év azonos időpontjában. A 2011 óta tartó folyamatos állománygyarapodásnak köszönhetően az állatlétszám 30%-kal volt magasabb 2018 végén, mint 2010-ben. Az ágazatra pozitív hatást gyakorol a kedvező nemzetközi piaci, valamint a támogatási környezet is. A tehénállomány (403 ezer) egy év alatt 2,1%-kal emelkedett. Ebből a tejhasznú tehenek száma (208 ezer darab) az elmúlt egy év során nem változott jelentősen, a húshasznú állomány (164 ezer darab) viszont 9,0%-kal emelkedett, az ilyen irányú tartás évek óta bővül.

26. ábra

A tehénállomány alakulása hasznosítás szerint



A hazai sertésállomány nagysága valamivel 2,9 millió alatt volt 2018. december 1-jén, az előző év azonos időpontjához képest nem változott. Az anyakocák száma (178 ezer) egy év alatt 3,7%-kal emelkedett.

A baromfiállomány 2018. végére 2,2%-kal, 39,7 millióra csökkent. Az állomány 77%-át adó tyúkok száma (31 millió darab) elmaradt az egy évvel korábbtól. A kacsállomány növekedése folytatódott, számuk 2017 decemberéhez képest 4,2%-kal nőtt, és megközelítette a 4,9 milliót. A lúdállomány 12%-kal bővült, számuk 1,3 millió volt. A 2,8 milliós pulykaállomány 2,1%-kal csökkent az előző év azonos időpontjához képest.

2018. végén a juhok száma 1,1 millió volt, 3,3%-kal kevesebb az egy évvel korábbinál. Az anyaállatok száma (798 ezer darab) kismértékben csökkent.

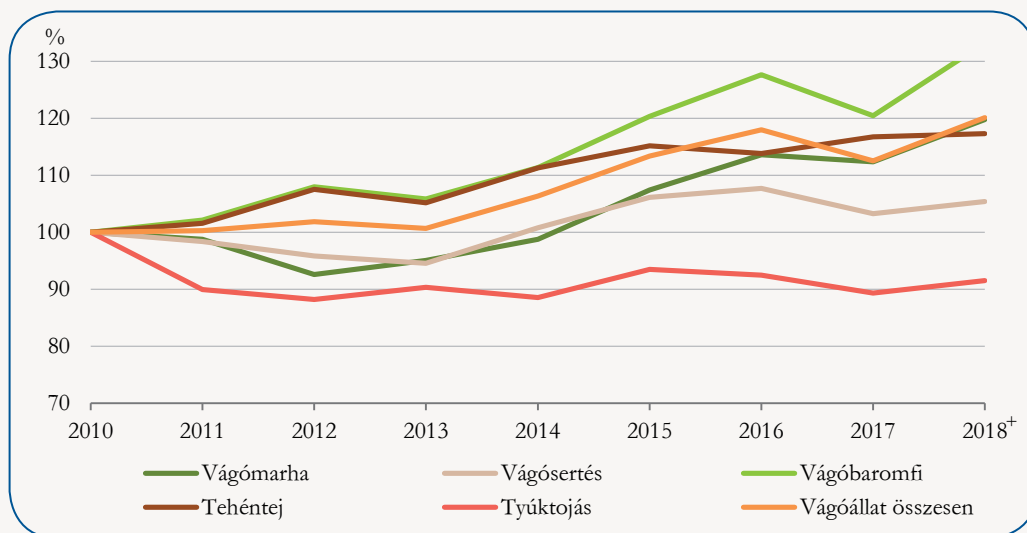
2018. december 1-jén az ország lóállománya 52 ezer, ezen belül a kancaállomány 27 ezer volt. A kecskeállomány egy év alatt 14 ezerrel csökkent, számuk december 1-jén 65 ezret tett ki. Az 1,2 milliós házinyúlállomány 9 ezerrel nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A tél kezdetén a vágógalambok száma 189 ezer, a méhcsaládoké 867 ezer volt.

## 4.2. Emelkedett a vágások száma és az állati termékek termelése

2018-ban az előzetes adatok szerint a hazai vágóállat-termelés 6,7%-kal 1,6 millió tonnára nőtt. A 2017-ben történt megtorpanás után ismét emelkedett a vágások száma, a szarvasmarháé 6,6, a sertéseké 2,1, a baromfiaké 11%-kal nőtt. A vágóállat-termelésből a vágóbaromfi 54, a vágósertés 37%-kal részesedett. 2018-ban harmadával több baromfit vágtak le, mint 2010-ben. A gazdaságok az állati termékek közül tehéntejből – az előző évvel azonos mennyiséget – 1,9 milliárd litert, a tyúktojásból 2,5%-kal többet, összesen 2,5 milliárd darabot termeltek.

27. ábra

A vágóállat- és állatitermék-termelés alakulása  
(2010=100%)



**Bővebben**

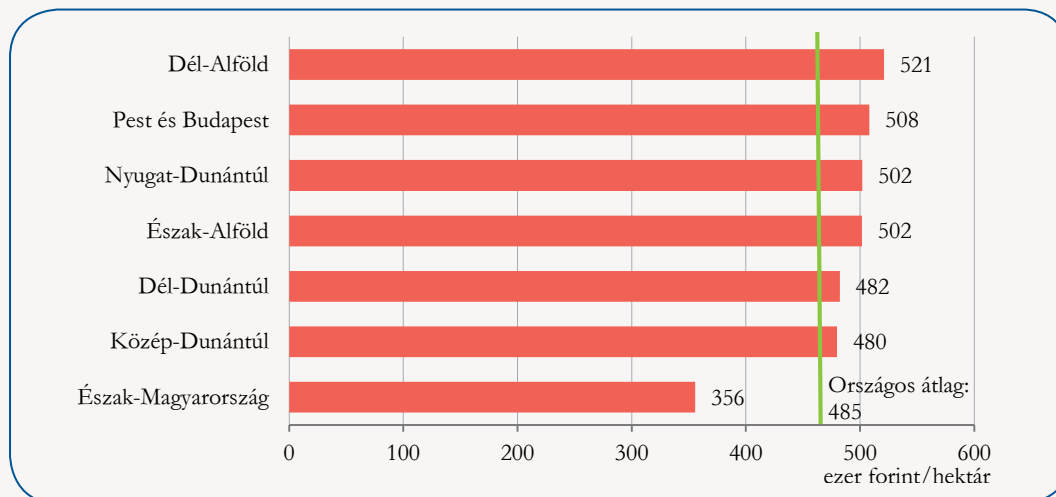
## 5. Területi folyamatok

A mezőgazdasági terület nagysága és a termelési adottságok régióként különbözőek, így kibocsátásuk is eltérő képet mutat. Mezőgazdasági területéhez képest számottevően magasabb aránnyal részesedik Dél-Dunántúl az országos gabonakibocsátásból, illetve Dél-Alföld, valamint Budapest és Pest régiók a kertészeti termék-, szőlő-, bor- és gyümölcskibocsátásból. Eközben Közép- és Nyugat-Dunántúlon, valamint Észak-Alföldön az élő állatok és állati termékek kibocsátása jelentős.

Az egy hektár mezőgazdasági területre jutó kibocsátás átlag feletti volt Dél-Alföldön, Budapest és Pest régiókban, és jelentősen elmaradt Észak-Magyarországon.

28. ábra

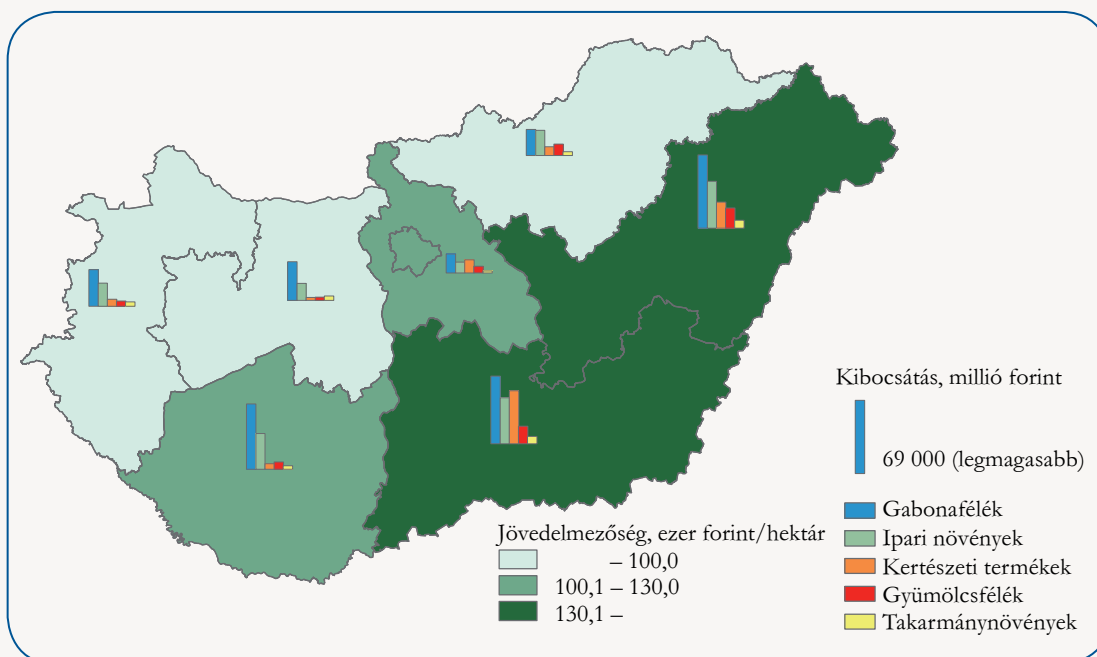
Egy hektár mezőgazdasági területre jutó kibocsátás alapján, 2017\*



2017-ben a vállalkozói jövedelem értéke összesen 716 milliárd forint volt alapján, ami egy hektár mezőgazdasági területre vetítve átlagosan 134 ezer forint bevételt jelentett. A mutató nagysága a régiókban tág határok (87 és 175 ezer forint) között szóródott: Dél- és Észak-Alföldön kiugróan magas volt, Dél-Dunántúlon az átlag körül alakult.

29. ábra

Egy hektár mezőgazdasági területre jutó vállalkozói jövedelem és az egyes növényi termékek kibocsátása alapján, 2017

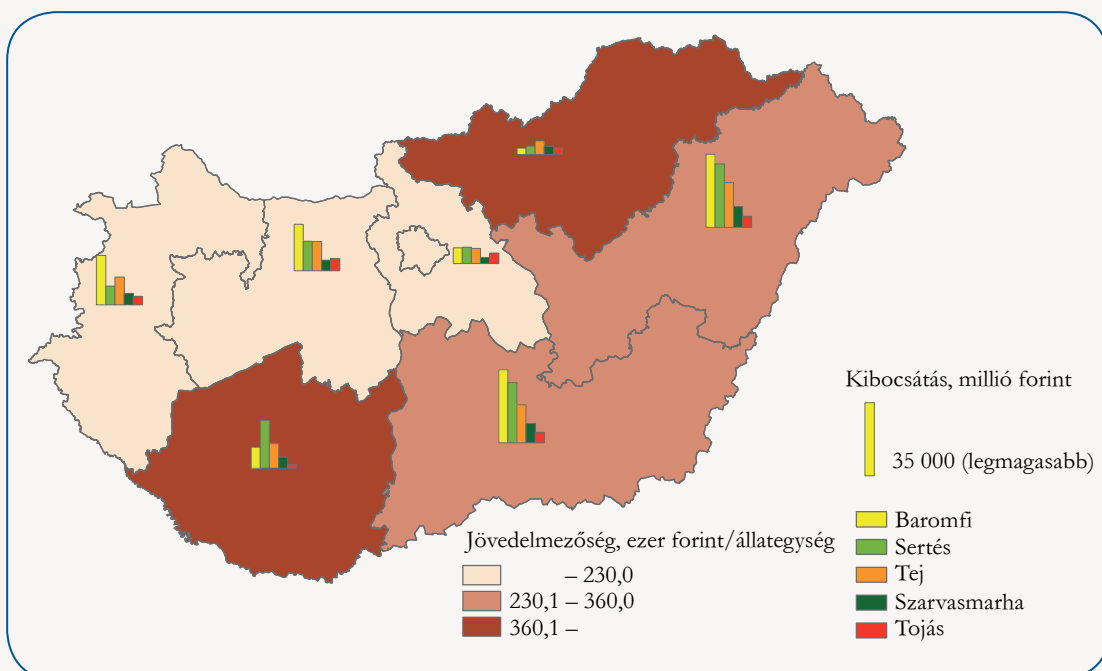


Az átlagon felül teljesítő két alföldi régió együttesen az összes növénytermesztési és állattenyésztési kibocsátás egyaránt közel felét (48–48%-át), a gyümölcsstermesztési kibocsátás 53, a kertészeti kibocsátás 68%-át adta.

2017-ben az egy állategységre vetített vállalkozói jövedelem átlagosan 311 ezer forint volt, ami a régiókban nagyobb határok (184 és 368 ezer forint) között szóródott, mint a vállalkozói jövedelem: Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon volt a legmagasabb, ezen kívül átlag felett alakult Dél- és Észak-Alföldön is. Az előbbi két régió kiemelkedő teljesítményét nem a növénytermesztés vagy az állattenyésztés volumene magyarázza, hanem a mezőgazdasági termelés intenzitása: ebben a két régióban a legmagasabb az egy állategységre jutó mezőgazdasági kibocsátás (1,4 millió forint), egyúttal az egy állategységre jutó folyó termelőfelhasználás (közel 800 ezer forint) is. A fajlagosan nagyobb ráfordítás hatékonyabb termelést tett lehetővé ezekben a régiókban.

30. ábra

Egy állategységre jutó vállalkozói jövedelem és a főbb állatok és állati termékek kibocsátása alapján, 2017



#### Jelmagyarázat:

- + = Előzetes adat
- .. = Az adat nem ismeretes
- 0 = A mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad

#### Elérhetőségek:

[kommunikacio@ksh.hu](mailto:kommunikacio@ksh.hu)

[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789